

ВІДГУК

**офіційного опонента, кандидата педагогічних наук,
доцента Холодного Олександра Івановича на дисертацію на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю**

011 Освітні, педагогічні науки

**Мальця Дмитра Олександровича з теми «Організаційно-педагогічне
забезпечення фізичного розвитку учнів приватних шкіл Кувейту (на
прикладі американської системи навчання)»**

Процеси глобалізації, що відбуваються у сучасному освітньому просторі, нові реалії життя України в умовах європейського вибору і воєнного стану зумовлюють необхідність внесення змін у підходи до забезпечення якості шкільної освіти. Особливо це стосується фізичного розвитку учнів закладів загальної середньої освіти, розкриття їх творчих здібностей, збереження індивідуальності і неповторності кожної особистості.

Турбота про здоров'я підростаючого покоління саме сьогодні визначається одним із пріоритетних завдань освіти і висвітлюється у низці останніх державних документів України, навчальних програмах і планах загальноосвітньої школи.

Важливість підвищення якості фізичного виховання молоді у надзвичайно складних умовах російської агресії та воєнного стану передбачає реалізацію нової, особистісно і компетентісно-обґрунтованої основи до підходу щодо збереження й підтримки інтелектуальної та фізичної індивідуальності учнів/учениць на всіх етапах навчання з врахуванням особливостей їх рухового і психофізичного розвитку.

Фізичне виховання сьогодення потребує орієнтації на виховання високих моральних якостей кожної особистості, формування національно-патріотичних та військово-патріотичних цінностей у підростаючого покоління засобами фізичної культури, фізичної готовності молоді до виконання в майбутньому громадянського і конституційного обов'язку щодо відстоювання незалежності й територіальної цілісності держави.

Реформування загальної середньої освіти передбачає модернізацію її змісту і має ґрунтуватися на компетентнісному і особистісно-орієнтованому навчанні, а найголовніше – орієнтуватися на здобуття учнями умінь і навичок, необхідних сучасній людині для успішної реалізації у майбутній професійній діяльності, особистому житті, громадянській активності та забезпеченні національної незалежності, що є справою всього українського народу.

Якість освіти та її забезпечення визначено одним з пріоритетів єдиного європейського освітнього простору. Наукові розвідки з проблем фізичного виховання молоді, турботи про здоров'я учнів, орієнтації на досягнення неформальних показників фізичної підготовленості школярів є багатоаспектними. Тому з'ясування особливостей забезпечення якості фізкультурної освіти і фізичного розвитку учнів закладів загальної середньої освіти розвинених країн є важливим питанням наукового пошуку української компаративістики.

Високий якісний показник результатів шкільної фізичної культури в авторитетних міжнародних освітніх лідерів викликає повагу і зумовлює науковий інтерес до організаційно-педагогічного забезпечення фізичного розвитку учнів з метою творчого запозичення передового педагогічного досвіду для підвищення якості фізкультурної освіти в Україні.

Важливим є аналіз соціальних, психологічних і організаційно-педагогічних умов, соціокультурних та структурних факторів, що пояснюють успіхи зарубіжного досвіду забезпечення фізичного розвитку учнів приватних шкіл Кувейту на прикладі американської системи навчання. Саме тому тему дисертаційного дослідження Мальця Д.О. «Організаційно-педагогічне забезпечення фізичного розвитку учнів приватних шкіл Кувейту (на прикладі американської системи навчання) слід уважати актуальною і вельми своєчасною для проблеми реалізації реформ шкільної фізкультурної освіти в Україні.

У вступі дисертантом чітко і логічно визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, його наукову новизну, теоретичне та практичне значення, наведені дані щодо апробації й впровадження результатів дослідження.

У першому розділі Дмитром Олександровичем подана загальна характеристика американської системи навчання у приватних школах Кувейту, проведено аналіз навчальних планів та висвітлено контент фізичного виховання у загальній системі арабського освітнього простору. У змісті цього розділу дисертантом проаналізовано і розкрито сутність основних понять дослідження. Вперше в українській педагогічній науці цілісно розкрито організаційно-педагогічне забезпечення фізичного розвитку учнів приватних шкіл Кувейту, його загальну структуру, зміст і дидактичні компоненти.

З метою освітніх запозичень узагальнено теоретичний контент і практичний досвід фізичного виховання здобувачів освіти приватних шкіл Кувейту за американською системою навчання.

У другому розділі проведено порівняльний аналіз, на основі якого встановлено, що освітній процес у приватних школах Кувейту характеризується низкою особливостей, які є важливими для організації фізичного виховання учнівської молоді в Україні. Конкретизовано, що в основу фізичного розвитку учнів приватних шкіл Кувейту за американською системою освіти закладено не лише окремі блоки рухової діяльності, а й надається перевага ігровим методам проведення занять, так як і на уроках фізичної культури, і в гуртковій роботі переважають командні види спорту. Тому, при складанні плану навчальної діяльності, вчитель фізичної культури повинен провести ретельний аналіз програм, рекомендацій і стандартів, визначених Міністерством освіти США, рекомендацій, наданих Міністерством освіти Кувейту, та загальних вимог, затверджених на рівні приватної школи, в якій він працює.

Разом з тим, педагог має можливість вносити поточні корективи, які зумовлені кількістю учнів, з урахуванням їх інтересів і, особливо, статі, так як в арабських країнах даний фактор відіграє особливу роль в організації освітнього процесу.

Третій розділ роботи заслуговує особливої уваги. Враховуючи, що проблема рухової активності школярів Кувейту і України належить до завдань першочергового значення і контролюється на державному рівні, дисертантом з'ясовано, що гіподинамія у досліджуваних країнах підвищується, особливо серед школярів, і є однією з проблем світового масштабу. Причиною такого стану є малорухомий спосіб життя учнів і незначна їх зацікавленість в активній фізкультурно-спортивній діяльності.

Дослідження свідчить, що важливим показником піклування держави Кувейт про фізичний розвиток учнів є визначення на демократичних засадах видів спорту, які найбільш популярні серед дітей, і їх активне впровадження в шкільні навчальні програми.

Дослідник встановив, що рухова активність школярів України та Кувейту перебуває наближено на одному рівні. Аналіз дисертантом вітчизняних освітніх програм показав, що в закладах загальної середньої освіти України тижневе навчальне навантаження учнів встановлено на державному рівні, в той час як в приватних школах Кувейту за американською системою навчання, тижневе академічне навантаження визначається в межах навчального закладу.

Сучасна дистанційна освіта ґрунтується на використанні наступних дидактичних компонентів: дистанційні курси; веб-сторінки та сайти; електронна пошта тощо. Дмитром Олександровичем визначено, що ключовим елементом фізкультурної освіти є інтерактивна робота учнів із спеціально створеними дидактичними матеріалами, які співвіднесені з базовим навчальним планом, що встановлює шкільний предмет «Фізична культура» невід'ємною складовою основної арабської освіти.

Подальшого розвитку набуло вдосконалення організації фізкультурної діяльності учнів України у розрізі кувейтського досвіду урочної і позаурочної дистанційної освіти: розробки індивідуального та (або) групового плану самопідготовки (у тому числі за допомогою фітнес-додатків для смартфонів); направлення тем, завдань і посилань на електронні ресурси (відеоуроки, електронні форми підручників тощо) через систему електронного журналу, електронну пошту, телефон, за допомогою соціальної мережі (наприклад, «Instagram»), додатків (WhatsApp, Viber та ін.) у тісному контакті із батьками (законними представниками); цільовий перегляд спортивних ТВ-каналів, програм, відеоуроків, тренувань; організація відеоуроків через Skype за допомогою безкоштовних електронних платформ та ін.

Метою формування національно-патріотичних цінностей у школярів України є реалізація кожним закладом загальної середньої освіти системи заходів, які виховують учнів патріотизм, почуття обов'язку перед Батьківщиною та готовність захищати будь-якої миті інтереси держави. Мальцем Д.О. досліджено, що особливе місце у сучасній системі національно-патріотичного виховання учнів приватних шкіл Кувейту займає додаткова освіта. А найбільш ефективними формами позашкільної діяльності учнів є творчі об'єднання молоді і клуби патріотичного спрямування, оскільки вони охоплюють усі напрями національно-патріотичного виховання та дозволяють залучити якомога більше дітей до такої пропагандистської роботи.

Кожен з етапів науково-педагогічного дослідження детально описаний, упорядкований за змістом. У цілому вони переконливо відбивають логіку вирішення завдань і здобуття мети дисертаційної роботи. Не викликає сумнівів достовірність одержаних Дмитром Олександровичем наукових результатів і висновків, тому, що досягнуті вони завдяки раціональному використанню комплексу взаємодоповнюючих методів дослідження, адекватних його цілі і конкретним завданням.

Позитивної оцінки заслуговує різнобічний і коректний аналіз психолого-педагогічної і спеціальної літератури, використаних дисертантом для розкриття понять, обґрунтування педагогічних положень та впровадження здобутих результатів порівняльного дослідження в українську систему фізичного виховання підростаючого покоління. Із 193 використаних джерел – 88 іноземними мовами. Більше – англійською, якою дослідник володіє на високому рівні. Вивчення і залучення такої кількості іноземних видань підкреслює досконале опрацювання Мальцем Д.О. проблеми наукового пошуку. Основні результати дослідної роботи достатньо повно висвітлені у 13 публікаціях автора, з них 2- у визнаних закордонних виданнях, 3 – у фахових наукових виданнях України та 8 – у науково-практичних семінарах і конференціях.

Дмитром Олександровичем виявлено організаційні і структурно-змістовні засади забезпечення фізичного розвитку учнів у контексті сучасної шкільної освіти держави Кувейт. Обґрунтовано можливості творчого використання такого досвіду в аспекті досліджуваної проблеми в сучасній Україні. Аргументовано, що українська система шкільного фізичного виховання перебуває у неперервному пошуку шляхів оновлення змісту та організаційно-педагогічного забезпечення фізкультурної освіти молоді відповідно до реалій сьогодення, кризових явищ, пов'язаних із становленням України як незалежної держави.

Методичні матеріали щодо використання сучасних методик фізичного розвитку учнів приватних шкіл Кувейту, щодо попередження гіподинамії, ожиріння та підвищення імунітету здобувачів освіти засобами фізичної культури, щодо проведення уроків фізичної культури методами дистанційного навчання, щодо національно-патріотичного виховання можуть бути використаними вчителями фізичної культури закладів загальної середньої освіти України у фізичному вихованні молоді.

Відзначаючи в цілому достатній рівень дисертаційної роботи, слід зробити деякі зауваження і побажання:

1. Звернути увагу на термінологічну чіткість вживаних понять «учні» і «студенти», «фізична культура» і «фізичне виховання». Досить часто у роботі вони тотожні, про що варто вказати у першому розділі дисертаційного дослідження.
2. Враховуючи наслідки кризи через COVID-19 та воєнний стан в Україні, який триває на даний час, бажано було б більш ґрунтовно проаналізувати досвід впровадження дистанційного навчання в закладах освіти США та Кувейту з визначенням переваг і недоліків у забезпеченні безперервного навчання, що допомогло б поступовій модернізації змістової та технологічної складової дигіталізації вітчизняної шкільної освіти у процесі подальших освітніх реформ.
3. У роботі вживається досить велика кількість умовних скорочень, що утруднює її загальне сприйняття.
4. Можливо у додатках запропонувати авторську програму щодо попередження/подолання гіподинамії, ожиріння та підвищення імунітету у школярів засобами фізичної культури.
5. У тексті дисертації зустрічаються механічні і стилістичні помилки.

Разом із цим наголошуємо, що висловлені зауваження і побажання не впливають на загальну високу оцінку дисертації.

Рецензована робота є самостійним і завершеним науково-педагогічним дослідженням, яке спрямоване на розв'язання завдань фізичного виховання учнівської молоді, і актуальне у науковому аспекті. Дисертація містить ретельно опрацьований новий теоретичний і практичний матеріал. Усі розділи логічно взаємопов'язані і являють собою послідовний виклад результатів наукового дослідження.

Враховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів та їхнє теоретичне і практичне значення, а також відповідність поданої роботи вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти,

наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 щодо дисертацій, вважаємо, що дослідження «Організаційно-педагогічне забезпечення фізичного розвитку учнів приватних шкіл Кувейту (на прикладі американської системи навчання)» суттєвим внеском у фізичне виховання учнівської молоді України, а її автор – Малець Дмитро Олександрович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук, доцент



Олександр Холодний

Підпис Холодного О. І. засвідчено
Начальник відділу кадрів



Є. С. Сілін